

при кръщение, сватба или преди ново начинание – те отиват в Бачковския манастир. За селския свещеник обикновено остава задължението да съпроводи покойниците до гроба. Братството в Бачковския манастир обаче, поддържа една особена форма на култ – икономически удобна за манастира, но много близка до фолклорните християнски представи и практики. В манастира се помещава “чудодейна” икона на св. Богородица, която помага както при излекуването на тежки болести, така и при сбъдването на всекидневни желания, свързани с икономическото състояние и любовта. Особеното на иконата е, че се “активира” от оставянето на златен предмет или немалка парична сума като дар. По този начин посещението на манастира се превръща в начинание, свързано със значителни разходи за индивидите и те отиват там само тогава, когато няма друга надежда или след целенасочено събиране на пари преди някой значим преход в жизнения цикъл.

В противовес на това, евангелистките пастори се опитват да разрушат традиционните суеверия, демонология и магически практики. Протестантизмът предлага различен модел на религиозност. От една страна, той заменя страха от бога – характерен както за православието, така и за исляма – с любов към бога. От друга страна, той преодолява разстоянието между човека и бога: първо, разрушавайки властовата дистанция между свещенослужителя и индивида – в евангелските църкви всички са равни и наричат себе си братя и сестри, за разлика от сложната църковна йерархия при православието например; второ, разрушавайки езиковата и ритуалната дистанция – в евангелските църкви се използва всекидневната реч и всеки практически участва в службата, чрез хваленията, моленията и песните, за разлика от специфичните езици на службата в православието, католицизма и исляма – черковнославянски, латински и арабски – и сложната система от ритуални компетенции. Нещо повече, протестантизма предлага идеи, ценности и практики, които са много по-адекватни и рационални по отношение на всекидневието, отколкото предлаганите от православието и исляма. Възгледът, че всички сме грешни и не можем да престанем да бъдем такива чрез действията си, но само чрез вярата в бога – предлага на индивидите и социалните групи по голяма свобода на социалните действия и по-широк личен избор. Разглеждани по този начин, представите на протестантизма за социален ред и организация, когато става дума за малцинствените групи в България, предлагат едно особено предимство – възможността на индивидите и групите да се интегрират в по-големи групи и в обществото като цяло. Снемането на страха и властовата дистанция и замяната им с любов и равенство изиграват решаваща практическа роля. Решаваща роля изиграва и запазването на речевата формула – *Девел* е ромското понятие за бог, успешно служещо за превод както на Господ, така и на Аллах.